

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто перспективи співпраці українських підприємств з Європейським банком реконструкції та розвитку; досліджено основні тенденції розвитку відносин між ЄБРР та Україною та визначено основні проблеми на шляху до поглиблення співпраці.

Ключові слова: міжнародне кредитування, міжнародні фінансові організації, ЄБРР.

Abstract

The prospects of cooperation of Ukrainian enterprises with the European Bank for Reconstruction and Development are considered in the paper; the main tendencies of development of relations between EBRD and Ukraine are researched and the main problems on the way to deepening of cooperation are determined.

Keywords: international lending, international financial organizations, EBRD.

Вступ

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є однією з міжнародних фінансових організацій, які тісно співпрацюють з Україною. Кредити ЄБРР є одним із джерел фінансування перспективних інноваційних проектів як на державному та муніципальному рівнях, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. Водночас на шляху до подальшого поглиблення співпраці постають перешкоди правового, фінансово-економічного та політичного характеру.

Проблема співпраці України з ЄБРР досліджувалась в працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема І. І. Вербицької [1], Н. Рудик [2], С. М. Іванова, К.В. Клименка [3,4] та Л. А. Аврамчука [5].

Метою роботи є формування перспектив розвитку співпраці українських підприємств з ЄБРР.

Результати дослідження

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) – міжнародна фінансова організація, яка здійснює свою діяльність на території Центральної та Східної Європи і країн колишнього СРСР. Банк розташований у Лондоні, має статус міжнародної фінансової установи, до складу якої входять 60 членів: 58 держав, включаючи всі європейські країни, країни інших регіонів світу (США, Австралія, Японія та інші), Європейський союз та Європейський інвестиційний банк. Статутний капітал банку становить 20 млрд євро.

Україна приєдналася до ЄБРР 13 серпня 1992 року [6]. На сьогодні в Україні діють три представництва ЄБРР: Київське, Львівське та Одеське, які мають статус дипломатичних місій. За час співпраці банк реалізував в Україні 418 проектів, з яких 171 станом на 31 грудня 2018 року є активними. Найбільш значним з цих проектів є будівництво нового чорнобильського саркофагу «Укриття», яке триває з березня 2004 року. Загальний обсяг інвестицій на цю дату склав 13 млрд. 140 млн. євро. Поточний портфель інвестицій складає 3 млрд. 779 млн. євро, з яких 43% приходить на частку приватного сектору. 37% інвестицій приходить на інфраструктурні проекти, 27% на енергетику, 25% на сферу виробництва, торгівлі та агробізнесу та 11% на фінансові інституції [7].

Розглядаючи динаміку зміни інвестиційної активності ЄБРР в Україні, слід зазначити, що в останні роки спостерігається негативна тенденція до скорочення обсягів співробітництва. Так у 2011 році банк затвердив реалізацію 40 проектів, то в 2018 році – 28 проектів і ця цифра є сталою впродовж чотирьох останніх років. У грошових вимірниках максимального значення річні вкладення досягли у 2014 році, коли склали 1 млрд. 220 млн. євро. Детальніше динаміка зміни річних вкладень наведена на рисунку 1.

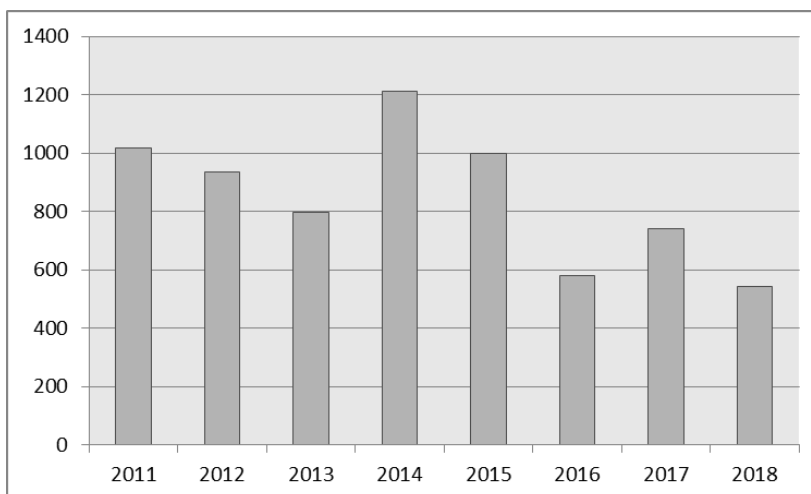

Рисунок 1 – Обсяги річних інвестицій ЄБРР в Україну (складено на основі [7])

Отже, у 2011–2013 роках спостерігалось зменшення обсягів інвестування. У 2014 році відбулося різке зростання кредитування, що було спричинене, перш за все, наданням політичної підтримки Україні. Вже з 2015 року падіння обсягів співпраці відновилися і досягли мінімуму (543 млн. євро) у 2018 році.

На думку автора, причинами зменшення обсягів інвестування є:

1. Стагнація реального сектора економіки.
2. Відсутність дієвих реформ, направлених на покращення інвестиційного клімату в країні.
3. Політична нестабільність.
4. Погана фінансова репутація України.
5. Низький суверенний кредитний рейтинг.
6. Значні темпи нарощування боргових зобов'язань України.
7. Незадовільна інтеграція приватного капіталу до державних інвестиційних ініціатив.
8. Значний бюрократичний тиск, що проявляється в складності та довготривалості погоджувальних процедур.

Необхідно зазначити, що потреба в кредитних ресурсах ЄБРР в Україні продовжує зростати. Насамперед, це стосується сфери транспортних перевезень, оскільки зношеність транспортної інфраструктури продовжує зростати. Також важливою співпраця в галузі енергетики та забезпечення енергоефективності; підтримка агробізнесу тощо. Тому серед найбільш перспективних напрямків співпраці можна виділити:

1. Залізничний транспорт. Реконструкція та будівництво нових залізничних шляхів (наприклад, відновлення лінії «Березино-Бесарабська»); оновлення рухомого складу; електрифікація залізничних ліній (наприклад, Черкаської дамби).
2. Муніципальний громадський транспорт. Заміна застарілого рухомого складу на новий, більш ефективніший; заміна автобусів на електробуси; будівництво нових тролейбусних та трамвайних ліній (що є актуальним для КП «Вінницька транспортна компанія»).
3. Агробізнес. Надання кредитів на закупівлю нової техніки та модернізацію виробництва; надання фінансових гарантій.
4. Енергетика. Будівництво нових вітрових електростанцій.

Висновки

Отже, співпраця з Європейським банком реконструкції та розвитку є привабливою для українських підприємств. Найбільш перспективнішими напрямками співпраці є транспортна галузь, енергетика та агробізнес. Проте на даному етапі, подальші перспективи співпраці залежать в першу чергу не від економічних причин, а від політичних, що можна було у 2014 році. У випадку проведення Україною значних структурних реформ можна прогнозувати суттєве зростання обсягів інвестування, а у протилежному випадку продовжиться тенденція до згорання співпраці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вербицька І. І. Європейський банк реконструкції та розвитку як ключовий фінансовий партнер України [Електронний ресурс] / І. І. Вербицька // Економіка і суспільство. – 2017. – №10 – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/8.pdf
2. Рудик Н. Міжнародне кредитування ЄБРР як джерело фінансування розвитку підприємств України / Н. Рудик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2016. – № 2. – С. 110–115.
3. Іванов С. М. Співробітництво України та ЄБРР: тенденції розвитку / С. М. Іванов, К. В. Клименко // Наукові праці НДФІ. – 2016. – Вип. 3. – С. 5–23.
4. Іванов С. М. Співробітництво України та ЄБРР: тенденції розвитку / С. М. Іванов, К. В. Клименко, М. В. Савостьяненко // Економіка і організація управління. – 2017. – №2 (26) – Режим доступу: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/viewFile/4780/4811>
5. Аврамчук Л. А. Стан та перспективи взаємовідносин України та Європейського банку реконструкції і розвитку(ЄБРР) [Електронний ресурс] / Л. А. Аврамчук, О. В. Сухий // Економіка і суспільство. – 2017. – №9 – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/163.pdf
6. Договір між Урядом України та Європейським Банком Реконструкції та Розвитку про співробітництво та діяльність Постійного Представництва ЄБРР в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985_012
7. Data on the EBRD's work in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>

Сахаров Віталій В'ячеславович – студент групи МФК-18мі, Факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fm.mof14.sakharov@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юрїївна Єпіфанова** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Sakharov Vitalij V. – Department of finance and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, email: fm.mof14.sakharov@gmail.com

Supervisor: **Yepifanova Iryna Yu.** – Cand. Sc. (Econ), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa